

Contribuția industriei de petrol și gaze la economia României

(ediția a 3-a, actualizată și extinsă)

Laurian Lungu

Consilium Policy Advisors Group (CPAG)
Iulie 2023

Această lucrare a fost pregătită cu sprijinul financiar al Federației Patronale Petrol și Gazelor (FPPG) și reflectă evaluarea independentă a CPAG. CPAG recunoaște efortul depus de companiile care au răspuns la chestionar.

Cuprins

Idei principale	2
1. Introducere	4
2. Contribuția sectorului de petrol și gaze la bugetul statului	8
3. Impactul economic	14
3.1 Impactul în PIB	14
3.2 Impactul pe piața forței de muncă	16
3.3 Impactul sectorului de petrol și gaze asupra investițiilor	17
3.4 Sectorul producției de gaz din România continuă să scadă	18
4. Concluzii	20
Anexa 1. Chestionar sondaj	21

Idei principale

Termenul „**industrie/sector de petrol și gaze**” utilizat în contextul acestei lucrări cuprinde companiile incluse în această analiză. Acestea sunt cele prezentate în Tabelul 1.1. Deși aceste companii au împreună o pondere foarte mare din totalul sectorului, există și alte companii care operează în sectorul petrolului și gazelor – în special în midstream, downstream sau printre contractori – care nu au fost incluse în analiză. Ca atare, rezultatele acestei analize subestimează impactul real al sectorului de petrol și gaze din România în economie.

- ▶ Contribuția sectorului de petrol și gaze la creșterea PIB-ului României a crescut substanțial din 2020, când performanța sa a fost influențată negativ de cererea scăzută din timpul pandemiei. Pe lângă creșterea provenită din volumele de producție mai mari, o parte semnificativă a acestui câștig este atribuită creșterii prețurilor la petrol și gaze naturale. Sectorul petrol și gaze a reprezentat aproximativ 3,8% din PIB în anul 2022. În termeni comparativi, în perioada menționată, contribuția sectorului petrol și gaze la PIB reprezintă:
 - ▶ 250% din contribuția în PIB a sectorului “Intermedieri financiare și asigurări”,
 - ▶ 105% din contribuția în PIB atribuită sectorului “Arte, divertisment și activități recreative”, sau
 - ▶ 99% din contribuția sectorului de “Construcții” în PIB sau
 - ▶ 55% din contribuția în PIB fie a sectorului de “IT&C” fie a celui de “Tranzacții imobiliare”
- ▶ Impactul total al sectorului de petrol și gaze în economie (i.e., incluzând efectele directe, indirecte și induse) este și mai semnificativ. Acesta a crescut de la 3,2% din PIB în 2020 la 4,2% din PIB în 2021 și 7,9% din PIB în 2022.
- ▶ Efectele asupra pieței forței muncii sunt, de asemenea, considerabile. La finalul anului 2022, numărul de locuri de muncă susținute direct de către sectorul de petrol și gaze era de aproape 64.000. Luând în considerare efectele indirecte și induse, acesta devine 152.000, reprezentând 3% din totalul numărului de angajați din România.
- ▶ Contribuțiile fiscale totale plătite de către sectorul de petrol și gaze la bugetul consolidat al statului, au fost de 30,1 miliarde lei în 2021 și 48,8 miliarde lei în 2022, reprezentând 7,9% și, respectiv, 10,6% din veniturile totale ale statului.
- ▶ În urma creșterii atât a cantităților, cât și a prețurilor, redevențele și taxele suplimentare plătite de către sectorul de petrol și gaze au atins un nivel record în 2022. Împreună, ele s-au ridicat la 16,0 miliarde lei, echivalentul a 3,5% din veniturile totale ale guvernului în 2022. Contribuția de solidaritate plătită de sector în 2022 a fost estimată la 3,1 miliarde lei.
- ▶ Sectorul de petrol și gaze a plătit TVA și accize la combustibili în valoare de 17,6 miliarde lei în 2020, 21,0 miliarde lei în 2021, și 21,1 miliarde lei în 2022, echivalentul a 19,2% și 18,4%, și respectiv 16,3% din veniturile încasate de stat în TVA și accize.
- ▶ Investițiile realizate de companiile din sectorul de petrol și gaze au crescut semnificativ în 2022, susținute de prețurile ridicate ale petrolului și gazelor. Sectorul a investit 6,6 miliarde lei în 2020, 4,7 miliarde lei în 2021, și 11,1 miliarde lei în 2022, echivalentul a 2,5%, 1,5% și, respectiv, 2,9% din totalul investițiilor în economie. În 2023, sectorul intenționează să investească 10,7 miliarde lei.

Introducere

01

A treia ediție¹ a studiului contribuției sectorului de petrol și gaze în economia României actualizează și extinde analiza anterioară prin includerea mai multor companii ale căror activități depind, în mare măsură, dacă nu în totalitate, de acest sector. Rezultatele analizei actuale relevă importanța tot mai mare a sectorului de petrol și gaze în economie. Acest lucru vine într-un moment în care prețurile globale la energie sunt la niveluri ridicate, Europa în special, se confruntă cu prețuri mai mari la gaze naturale și energie electrică, amplificate în mare măsură de conflictul din Ucraina. Deși o parte semnificativă a creșterii recente este contextuală, fiind atribuită creșterii prețurilor la energie, o parte din aceasta se datorează și așa-numitului „efect de bază”, ca urmare a faptului că sectorul se afla pe o pantă de redresare după cererea scăzută înregistrată în pandemie.

Criza energetică recentă a arătat că rolul economic al sectorului petrolului și gazelor rămâne foarte important. Contribuțiile fiscale mai mari decât cele prognozate plătite de companiile de petrol și gaze au permis autorităților să redistribuie aceste venituri și să finanțeze măsuri de protecție împotriva prețurilor ridicate la energie. Prin urmare, contribuțiile fiscale plătite de către sectorul de petrol și gaze au un aport important în menținerea deficitului bugetar pe traiectoria sa de ajustare descendentă.

Având în vedere contextul economic și geopolitic actual, modificările prețurilor la energie par din ce în ce mai probabil să devină mai degrabă structurale decât temporare. Ca răspuns la invazia Ucrainei de către Rusia, Uniunea Europeană (UE) a prezentat în mai 2022 planul REPowerEU menit să reducă dependența UE de importurile de petrol și gaze rusești². Planul se bazează pe propunerile anterioare ale Acordului Green Deal european care vizează, printre altele, înlocuirea combustibililor fosili prin accelerarea investițiilor în energia regenerabilă.

Orice țară din UE își poate determina propriul mix energetic, sub rezerva luării în considerare a obiectivelor UE în materie de tranziție climatică. Acest lucru este important pentru că țările care au încă rezerve de petrol și gaze, precum România, ar putea pune la punct planuri de exploatare ale acestora, asigurând astfel disponibilitatea viitoarelor capacități de producție. Mai mult decât atât, conform AIE, cererea de combustibili fosili este de așteptat să crească în acest deceniu. În România, majoritatea companiilor care operează în sectorul de petrol și gaze au deja planuri care vizează îndeplinirea obiectivelor de tranziție climatică. În consecință, acțiunile îndreptate spre reducerea emisiilor de carbon³ ar trebui să completeze deciziile de investiții atât în capacități de producție care susțin producția de petrol și gaze, cât și în cele

¹ Comparativ cu ediția precedentă, analiza actuală acoperă perioada 2020-2022 și include încă trei companii. În consecință, acest lucru modifică ușor unele dintre rezultatele pentru anii 2020 și 2021.

² La sfârșitul lunii noiembrie 2022, UE a propus un nou instrument temporar pentru a limita creșterile excesive ale prețului gazelor, constând într-un așa-numit „plafon al prețului de siguranță”.

³ Realitatea arată cât de ambițios este obiectivul de a limita încălzirea globală la 1,5 grade Celsius din acordul de la Paris. De fapt, emisiile globale sunt în continuare în creștere, multe țări care au semnat acordul de la Paris, nereușind să-și atingă obiectivele de reducere a emisiilor. Vezi, de exemplu, “Goodbye 1.5 degrees Celsius” – The Economist, 3 noiembrie 2022.

care utilizează tehnologii și combustibili de substituție, în special energie regenerabilă. La reuniunea COP 27, care s-a încheiat la sfârșitul lunii noiembrie 2022, deși a existat o lipsă de consens cu privire la angajamentul de a reduce treptat combustibilii fosili, părțile au convenit să mențină în viață ținta de 1,5 grade Celsius și, prin urmare, continuarea eforturilor de a reduce emisiile de carbon.

Cerințele de reglementare, inclusiv prețul certificatelor de CO₂ și disponibilitatea finanțării vor defini traiectoria investițiilor viitoare în sectorul petrolului și gazelor. Sursele de finanțare pot include, printre altele, facilitatea de redresare și reziliență precum și din finanțări proprii ale companiilor, obținute fie prin împrumuturi, fie din câștigurile acumulate.

În România, adoptarea modificărilor la Legea offshore în mai 2022, a reprezentat un pas important pentru demararea investițiilor necesare în vederea extragerii gazelor naturale offshore.

Scopul analizei

Deși structura acestui raport a fost păstrată practic aceeași, rezultatele analizei nu sunt direct comparabile cu cele din raportul anterior. Acest lucru se datorează din două motive. În primul rând, grupul de companii chestionate este diferit, a fost mărit prin includerea mai multor contractori. De asemenea, impactul estimat include mai multe companii care operează în downstream, în special stațiile de alimentare carburanți. În al doilea rând, multiplicatorii utilizați pentru estimarea

impactului economic al sectorului petrolului și gazelor provin dintr-o versiune mai recentă a tabelelor I/O, corespunzătoare anului 2019, și astfel descriu mai adecvat structura actuală a economiei.

În contextul evoluției recente a prețurilor la energie, în special în Europa, rezultatele studiului ar putea fi utilizate ca puncte de reper în procesul de elaborare al politicilor ce vizează sectorul autohton de petrol și gaze în următorul deceniu. Acestea ar trebui să se concentreze pe rolul foarte mare pe care contribuțiile fiscale plătite de către companiile de petrol și gaze îl au asupra veniturilor guvernamentale și modul în care tranziția climatică le-ar putea afecta. Analiza ar putea contribui, de asemenea, la sprijinirea eforturilor de identificare a măsurilor potrivite pentru a construi/menține capacitatea de producție internă de energie - gaze naturale, energie electrică și petrol - în ideea de a asigura un echilibru adecvat între cerere și ofertă pe termen mediu și lung.

Metodologie

Ca și în raportul precedent, datele anuale individuale ale companiilor vizând cifra de afaceri, impozitele și dividendele plătite statului, investițiile și numărul de angajați, pentru perioada 1 ianuarie, 2020 – 31 decembrie 2022, au fost obținute printr-un chestionar⁴. Analizele privind PIB-ul și impactul economic au fost efectuate utilizând multiplicatorii din tabelul I/O 2019. Date suplimentare complementare au fost obținute din surse publice, cum ar fi Banca Națională, Ministerul Finanțelor, Institutul Național de Statistică, rapoarte anuale financiare ale companiilor.

⁴ Vezi Anexa 1 pentru chestionarul sondajului.

Eșantionul chestionat este considerat a fi reprezentativ, deoarece cuprinde majoritatea activităților din upstream, midstream, downstream precum și ale contractorilor în sectorul petrolului și gazelor naturale. Totuși, impactul estimat subestimează în mod clar impactul real

pe care sectorul de petrol și gaze îl are asupra economiei românești, având în vedere că unele companii mari care activează în sector nu au făcut parte din sondaj⁵. Companiile chestionate sunt cele prezentate în tabelul 1.1 de mai jos:

Tabelul 1.1 – Companiile analizate din sectorul de petrol și gaze

	Upstream	Midstream	Downstream	Contractori
OMV Petrom SA (inclusiv afiliați)	×		×	
SNGN Romgaz SA^a	×	×	×	
Transgaz SA		×		
Conpet SA		×		
Depogaz SA		×		
Amromco Energy SRL	×			
Prospectiuni SA				×
Foraj Sonde SA Videle				×
Hunt Oil Company Romania SRL	×			
J. Christof E&P Services SRL				×
Endurance Lift ELSI				×
Bonatti Spa Parma SRL				×
Stratum Energy Romania LLC Wilmington Sc Bucharest	×			
Rohrer Oil & Gas Services SRL				×
Rohrer Servicii Industriale SRL				×
MOL Romania			×	
Schlumberger				×
Vadeco				×
BSOG	×			
Filling Station Operators^b				×

a - Date incomplete în chestionarul de răspuns. Datele lipsă au fost estimate sau obținute din surse disponibile public; b - Estimată pentru întregul sector prin extrapolarea dintr-un eșantion chestionat – considerat a fi reprezentativ pentru întregul subsector.

Următoarele secțiuni ale analizei cuantifică impactul sectorului de petrol și gaze asupra: bugetului general consolidat și diferitele sale componente

de venituri, investiții, PIB și asupra forței de muncă. Analiza abordează, de asemenea, pe scurt, productivitatea muncii în sectorul petrolului și gazelor.

⁵ De exemplu, Rompetrol sau Lukoil. Numai aceste două companii, împreună, ar putea adăuga un impact suplimentar important asupra efectelor directe asupra ocupării forței de muncă, cu un potențial impact similar în PIB.

**Contribuția
sectorului
de petrol
și gaze
la bugetul
general
consolidat**

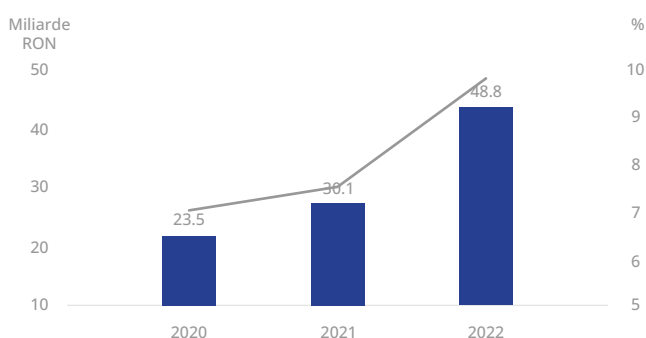
02

Contribuțiile fiscale totale⁶, incluzând dividendele plătite statului, au crescut cu 28% în 2021 comparativ cu 2020 până la 30.1 miliarde lei, echivalentul a 7,8% din veniturile totale ale statului (vezi figura de mai jos). Cu toate acestea, în 2022 impactul bugetar al companiilor din sectorul de petrol și gaze a fost

semnificativ mai mare, sprijinit în mare măsură de prețurile ridicate ale petrolului și gazelor⁷. În 2022, sectorul a contribuit la bugetul general consolidat cu 48,8 miliarde lei, cu 62% mai mare față de 2021 și mai mult decât dublul sumei plătite în 2020.

Taxe totale plătite de companiile chestionate din sectorul de petrol și gaze, 2020 - 2022

■ Miliarde RON
— Procent din total venituri bugetare, % (RHS)

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe

Acestea au reprezentat 10,6% din totalul veniturilor guvernamentale în 2022, un procent disproporționat de mare (a se vedea și Tabelul 2.2 de mai jos), întregul sector de petrol și gaze fiind practic un contribuitor la buget de importanță aproape sistemică. Nivelul ridicat al contribuțiilor fiscale plătite în prezent de sectorul de petrol și gaze permite autorităților nu numai să redistribuie o parte din aceste venituri în economie – susținând astfel plafoanele implementate de prețuri la energie – ci și să mențină deficitul bugetar pe traiectoria de ajustare descendentă

necesară⁸. Având în vedere încetinirea preconizată a creșterii economice din următoarele trimestre, stabilitatea fluxurilor de venituri provenite din sectorul de petrol și gaze va avea un rol important în mediul economic existent.

Dividendele plătite statului de către companiile intervievate au fost în medie de aproape 1 miliard de lei pe an în 2020 și 2021, dar au crescut la 1,6 miliarde lei în 2022 (a se vedea figura de mai jos). Ca pondere din veniturile fiscale, acestea au crescut la 0,7% în 2022 de la 0,5% cu un an înainte.

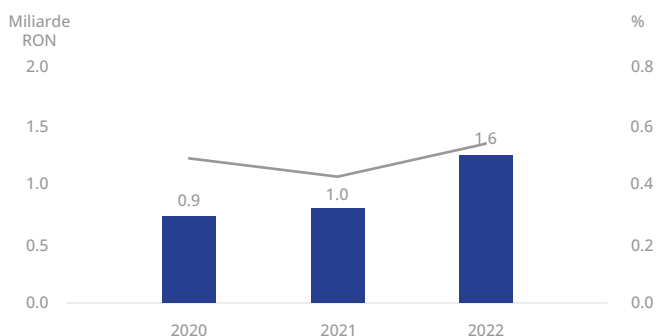
⁶ Impozitele totale includ impozitul pe profit, toate impozitele și contribuțiile aferente angajaților/angajatorilor, impozitele și taxele specifice sectorului, TVA, accizele, precum și alte taxe locale. Acestea iau în considerare doar impactul direct. Includerea efectelor indirecte și induse ar produce un impact mult mai mare asupra bugetului consolidat. A se vedea Anexa 1.

⁷ Cifra de afaceri a crescut, de asemenea, parțial din cauza inflației, de la 46,3 miliarde de lei în 2020 la 64,2 miliarde de lei în 2021 și 96,8 miliarde de lei în 2022.

⁸ România se află în prezent în procedura de deficit excesiv a UE și trebuie să-și reducă deficitul la sub 3% din PIB până în 2024 de la 6,7% din PIB în 2021.

Dividende plătite către stat de către companiile chestionate din sectorul de petrol și gaze

■ Miliarde RON
— Dividende plătite ca și procent din veniturile fiscale

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe

Tabelul 2.1 de mai jos sumarizează datele consolidate privind contribuțiile financiare:

Tabelul 2.1 – Total contribuții fiscale plătite de companiile chestionate la bugetul general consolidat, inclusiv dividende. Toate sumele sunt în miliarde RON.

	2020	2021	2022
Total contribuții fiscale, inclusiv dividende, plătite către stat, din care:	23,5	30,1	48,8
Impozit pe profit	0,6	0,9	3,1
Contribuții asigurări sociale și impozite pe venit	2,2	2,2	2,5
TVA & accize	17,6	21,0	21,1
Redevențe (petrol & gaz natural)	0,9	1,7	4,4
Supraimpozitare venituri suplimentare (petrol, gaze naturale, energie electrică)	0,8	2,4	11,6
Dividende plătite către stat ca acționar	0,9	1,0	1,6

Sursa: Date chestionar. Date privind accizele sunt estimate din datele guvernamentale⁹.
Erorile sunt datorate rotunjirilor.

⁹ Datele consolidate privind accizele din chestionare au rezultat într-o valoare mai mică în comparație cu datele efective privind accizele plătite de sectorul petrolului și gazelor din cauza omiterii mai multor contribuitori mari de accize din analiză. Ca atare, datele privind accizele plătite de sectorul petrolului și gazelor care au fost utilizate în această analiză au fost estimate din surse guvernamentale. Strategia bugetară fiscală pentru perioada 2022-2024 publicată de Ministerul Finanțelor oferă un grafic cu datele lunare privind accizele plătite de sectorul energetic în perioada 2020 – ianuarie-octombrie 2021. Aceste date au fost ulterior ajustate prin eliminarea accizelor la cărbune și energie electrică, înmulțirea valorii accizei corespunzătoare cu cantitățile anuale obținute din datele Institutului Național de Statistică. Datele privind accizele pentru energie sunt, de asemenea, disponibile pe site-ul web al Comisiei Europene privind impozitarea și uniunea vamală.

Toate componentele din tabelul de mai sus urmează o tendință ascendentă. În special, redevențele și supraimpozitarea veniturilor suplimentare, îndeosebi cele aferente gazelor naturale, au crescut considerabil în termeni nominali – parțial

determinate de prețurile ridicate ale gazelor naturale în Europa. Există însă și un așa-numit efect de bază – anul 2020 a fost influențat de restricțiile impuse din cauza pandemiei.

Tabelul 2.2 de mai jos prezintă contribuțiile fiscale plătite de către sectorul de petrol și gaze exprimate ca pondere din veniturile bugetare corespunzătoare. Contribuțiile fiscale totale plătite de sector au crescut abrupt în 2022, acestea ajungând la echivalentul a 10,6% din veniturile totale ale guvernului – așa cum s-a menționat anterior.

Tabelul 2.2 Contribuțiile fiscale plătite de companiile chestionate, procent din veniturile bugetare corespunzătoare, %

	2020	2021	2022
Contribuții fiscale totale plătite ca procent din total venituri bugetare, %	7,3	7,9	10,6
Impozit pe profit, % din veniturile bugetare reprezentând impozitul pe profit	3,7	4,4	11,6
Contribuții de asigurări sociale, % din încasările totale ale statului din contribuțiile de asigurări	1,6	1,4	1,4
TVA & accize, % din veniturile guvernamentale cumulative ale TVA și accize	19,2	18,4	16,3

Sursa: Date chestionar

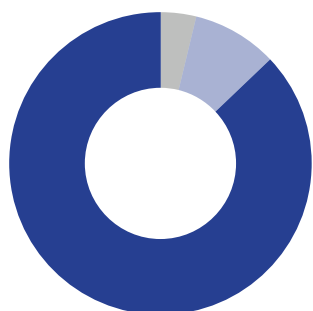
Sumele reprezentând impozitul pe profit plătite de către sectorul de petrol și gaze au crescut într-un ritm accelerat, de la 0,6 miliarde lei în 2020 la 0,9 miliarde lei în 2021 și 3,1 miliarde lei în 2022. Prețurile mai mari ale energiei au efecte redistributive puternice în sectoarele economice, având un impact

semnificativ asupra performanțelor financiare ale companiilor. Parțial, și ca urmare a acestui fapt, ponderea impozitului pe profit, plătită de sectorul petrolului și gazelor, în veniturile din impozitul pe profit guvernamental, a crescut la 11,6% în 2022, aproape de trei ori mai mare față de 2021.

Contribuțiile din impozitul pe profit, asigurări sociale și TVA & accize

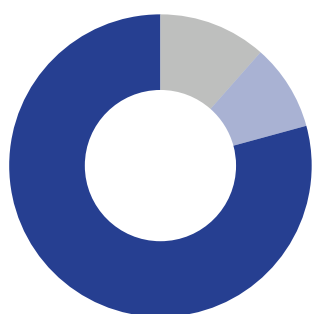
Contribuțiile din TVA și accize plătite de către sectorul de petrol și gaze au ajuns la 19,2%, 18,4% și 16,3% în 2020, respectiv 2021 și 2022 din totalul sumelor reprezentând **taxa pe valoarea adăugată (TVA) și accize** colectate de guvern. În termeni nominali, valoarea TVA și a accizelor plătite de sectorul petrol și gaze a crescut de la 17,6 miliarde lei în 2020 la 20,9 miliarde lei în 2021, în linie cu tendința generală observată la nivelul veniturilor

guvernamentale din TVA și accize. În timp ce accizele plătite de sector au crescut mai repede decât nivelul general al accizelor plătite la buget, TVA-ul a avansat puțin mai lent. La nivel economic, veniturile din TVA au crescut cu 30%, parțial ca efect al schimbărilor în comportamentul consumatorilor declanșate de pandemie. În consecință, ponderea TVA și accize plătite de sectorul petrolului și gazelor în totalul veniturilor guvernamentale din TVA și accize a scăzut marginal în 2021. În 2022, valoarea TVA plătită de sectorul petrolului și gazelor a scăzut față de 2021, deoarece câteva companii, care au făcut anterior investiții mari, ar fi trebuit să li se ramburseze TVA.

Contribuțiile fiscale ale companiilor chestionate din sectorul de petrol și gaze către buget în 2021

- Impozit pe profit - RON 0.9 miliarde, 4.2% din totalul veniturilor bugetare
- Contribuții asigurări sociale - RON 2.0 miliarde, 1.6% din totalul veniturilor bugetare
- TVA & accize - RON 20.9 miliarde, 18.4% din totalul veniturilor bugetare

Contribuțiile fiscale ale companiilor chestionate din sectorul de petrol și gaze către buget în 2022

- Impozit pe profit - RON 3.1 miliarde, 11.6% din totalul veniturilor bugetare
- Contribuții asigurări sociale - RON 2.5 miliarde, 1.4% din totalul veniturilor bugetare
- TVA & accize - RON 21.1 miliarde, 16.3% din totalul veniturilor bugetare

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe

Capacitatea companiilor de petrol și gaze de a colecta atât TVA, cât și accize și apoi de a le transfera la bugetul de stat rămâne un aspect relevant, având în vedere că decalajul de conformare a TVA a României a fost de aproximativ 35% în 2019, rămânând cel mai mare din UE.

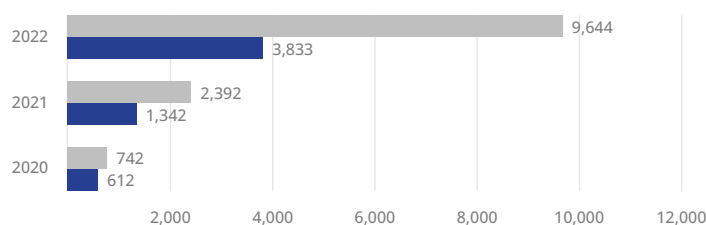
Contribuțiile la asigurările sociale (CAS) și impozitele pe venit plătite la buget s-au ridicat la 2,0 miliarde lei în 2020, 2,2 miliarde lei în 2021 și 2,5 miliarde lei în 2022 reprezentând, în medie, 1,5% din totalul contribuțiilor de asigurări și impozit pe venit încasat la

nivelul bugetului. În pofida nivelului relativ mai ridicat al salariilor brute din sectorul petrolului și gazelor, procentul contribuțiilor de asigurări sociale și impozite pe venit este mai mic în comparație cu impozitul pe profit, TVA sau accize. Acest lucru se explică prin ponderea relativ scăzută a forței de muncă din sectorul petrolului și gazelor în totalul ocupării forței de muncă (a se vedea secțiunea Ocuparea forței de muncă).

Taxele specifice sectorului, cum ar fi **contribuția și tarifele către autoritățile de reglementare, supraimpozitarea veniturilor suplimentare obținute din vânzările de petrol, gaze și energie electrică precum și redevențele** sunt prezentate în graficele de mai jos:

Redevențe și suprataxe venituri suplimentare, gaze naturale, milioane RON

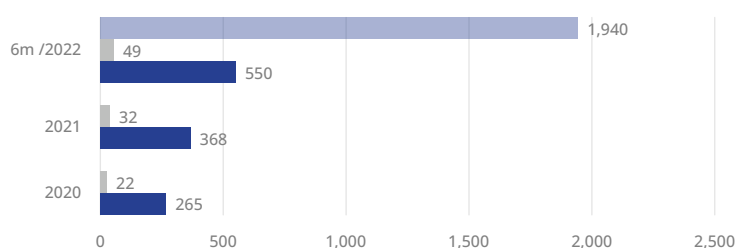
■ Suprataxe venituri suplimentare gaze naturale
■ Redevențe producție/transport/înmagazinare gaze naturale

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe

Redevențe și suprataxe venituri suplimentare - țiței și electricitate, milioane RON

■ Suprataxe venituri energie electrică
■ Suprataxe venituri suplimentare țiței
■ Redevențe producție/ transport țiței

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe

Redevențele și supraimpozitarea veniturilor suplimentare plătite de sector au atins un nivel record în 2022. Acestea s-au ridicat împreună la 16 miliarde lei, echivalentul a 3,5% din veniturile totale ale guvernului. Numai supra-impozitul pe veniturile suplimentare din vânzările de gaze a fost de peste 9,6 miliarde lei în 2022, echivalentul a 2,1% din veniturile totale ale guvernului. Acestea reprezintă sume considerabile, având o pondere substanțială din transferurile către restul economiei, permițând astfel autorităților

să susțină efectele de redistribuire pe care le implică plafonarea prețurilor la energie. Gazetele naturale continuă să suporte cea mai mare parte din această povară fiscală, susținută de prețurile ridicate ale gazelor naturale. Cu toate acestea, erodarea producției interne de gaze naturale s-a accelerat în ultimii trei ani, parțial din cauza investițiilor mai scăzute, deoarece nivelul general de impozitare, în special cel aferent producției de gaze, rămâne ridicat.

**Impactul
economic**

03

3.1 Impactul în PIB

Impactul economic al industriei de petrol și gaze naturale cuprinde atât impactul operațional – datorat achizițiilor de inputuri intermediare, plăți de compensare a muncii, dividende și o serie de alte taxe specifice sectorului – cât și impactul investiției de capital. Acest lucru necesită estimarea a trei tipuri de efecte care, cumulate, produc impactul total al sectorului petrol și gaze în economie. Cele trei tipuri de efecte sunt legate de:

- **Impactul direct**, măsurat ca valoare adăugată în industria petrolului și gazelor.

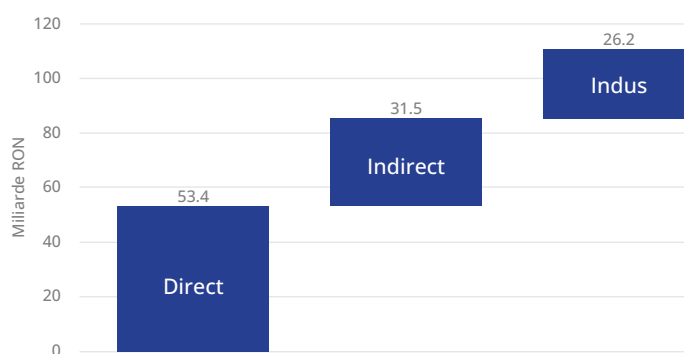
Comaniile din sectorul de petrol și gaze chestionate.

Efectul total al VAB în economie, 2022

Impactul direct¹⁰ a crescut vertiginos în 2022 la o valoare estimată de 53,4 miliarde lei, echivalentul a 3,8% din PIB-ul României¹¹. În ultimii doi ani, sectorul petrolului și gazelor și-a revenit treptat după minimele atinse în timpul pandemiei. Acest lucru s-a reflectat în cifrele de impact economic estimările privind efectele directe ale sectorului avansând de la aproximativ 1,7% din VAB-ul total al economiei în 2020 la 2,2% 2021 și 4,2% în 2022.

- **Impactul indirect** care este măsurat ca valoare adăugată ce apare pe întregul lanț de aprovizionare al industriei de petrol și gaze.
- **Impactul indus** care este măsurat ca valoare adăugată rezultată din cheltuielile gospodăriilor cu forța de muncă și veniturile companiilor obținute fie direct, fie indirect din cheltuielile industriei de petrol și gaze.

Cifrele estimate aferente anului 2022 sunt prezentate în graficul de mai jos:

Sursa: Calcule autor

Cuantificarea efectelor indirecte și induse ale sectorului de petrol și gaze în economie produce un impact mult mai semnificativ. De exemplu, în 2022, efectele indirecte s-au ridicat la 2,5% din VAB, în timp ce efectele induse au fost de 2,0% din VAB-ul economiei (a se vedea tabelul 3.1 de mai jos). În total, efectele cumulative directe, indirecte și induse ale sectorului petrolului și gazelor în economie au fost echivalentul a 8,7% din VAB-ul economiei în 2022 (sau 7,9% din PIB).

¹⁰ Impactul direct include și contribuția de 0,5 lei/litru de reducere a carburanților pe care autoritățile au impus-o sectorului pentru câteva luni în 2022. De asemenea, include și contribuția de solidaritate plătită de sector, în valoare de 3,1 mld. lei.

¹¹ Aceasta este echivalentul a 3,9% din valoarea totală brută adăugată (VAB). Diferența dintre PIB și VAB este dată de impozitele nete, care reprezintă o sumă considerabilă. În 2022 impozitele nete reprezentau aproape 9% din PIB.

Tabel 3.1 – VAB a sectorului de petrol și gaze, % din VAB total economie

Efectele sectorului de O&G, % din VAB/PIB în economie	2020	2021	2022
Direct	1,7	2,2	4,2
Indirect	1,0	1,3	2,5
Indus	0,8	1,1	2,0
Total (% din VAB)	3,5	4,7	8,7
Total (% din PIB)	3,2	4,2	7,9
Efecte Directe (% din VAB)	1,5	2,0	3,8

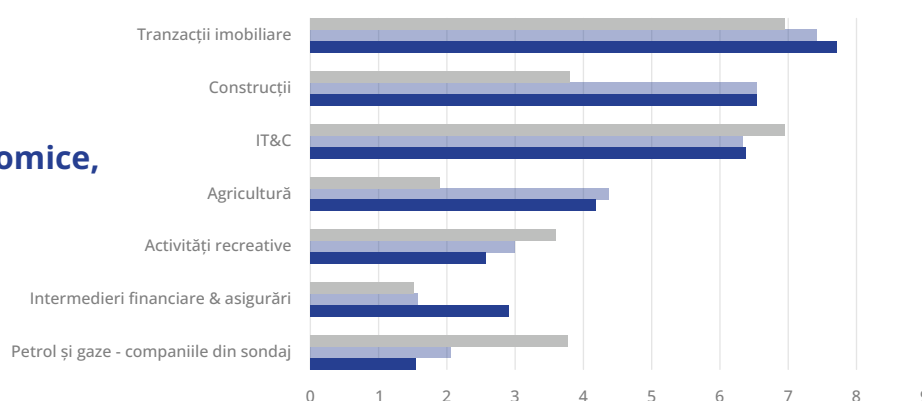
Sursa: Date chestionar și calcule autor. Diferențele se pot datora rotunjirilor

În termeni relativi, în comparație cu alte sectoare ale economiei, sectorul petrolului și gazelor a depășit un număr de sectoare ale economiei atingând un impact considerabil asupra PIB (a se vedea graficul de mai jos). De exemplu, contribuția sa la PIB în 2022 reprezintă:

- 250% din contribuția în PIB a sectorului „Intermedieri financiare și asigurări”, sau
- 200% din contribuția în PIB a sectorului „Agricultură”, sau

- 105% din contribuția în PIB atribuită sectorului „Arte, divertisment și activități recreative”, sau
- 99% din contribuția sectorului de „Construcții” în PIB sau
- 55% din contribuția sectorului IT&C în PIB sau
- 55% din contribuția în PIB a sectorului de „Tranzacții imobiliare”

Selecție sectoare economice, valoare adăugată, % din PIB

Sursa: Calcule autor și INSSE. Numai pentru efectele directe ale sectorului de petrol și gaze

Ca atare, importanța sectorului petrolului și gazelor în economie a crescut treptat în ultimii doi ani. În ceea ce privește VAB a sectorului, acesta este acum de 2,5 ori mai mare decât cea produsă de către sectorul „Intermedieri financiare și asigurări”, având o

contribuție aproape similară la nivelul întregii economii VAB cu cea a sectoarelor „Arte, divertisment și activități recreative” sau „Construcții”. Totodată el reprezintă mai mult de jumătate din contribuția sectoarelor „IT&C” sau „Tranzacții imobiliare” în PIB.

3.2 Impactul pe piața forței muncii

La finalul anului 2022, sectorul de petrol și gaze avea aproape 64.000 de angajați¹² (Tabelul 3.2 de mai jos). Pandemia a

afectat ocuparea forței de muncă din sector, care a pierdut aproximativ 4,5% din forța de muncă comparative cu 2020.

Tabelul 3.2 Impactul pe piața forței muncii a companiilor chestionate (număr persoane) și ca procent din total număr angajați in economie

	2020	2021	2022
Direct	66.819	63.896	63.740
Indirect	54.123	51.756	51.629
Indus	38.087	36.421	36.332
Efect total în forța de muncă, număr de angajați	159.029	152.072	151.700
Efect total în forța de muncă, procent din număr total de angajați	3,3	3,0	3,0

Sursa: Date chestionar și INSSE

Luând în considerare efectele indirecte și induse, impactul asupra ocupării forței de muncă este mai mare. Numărul estimat de locuri de muncă din economia susținută de activitățile din sectorul de petrol și gaze a fost aproape de 152.000 în 2022, sau echivalentul a 3% din totalul numărului de angajați din România.

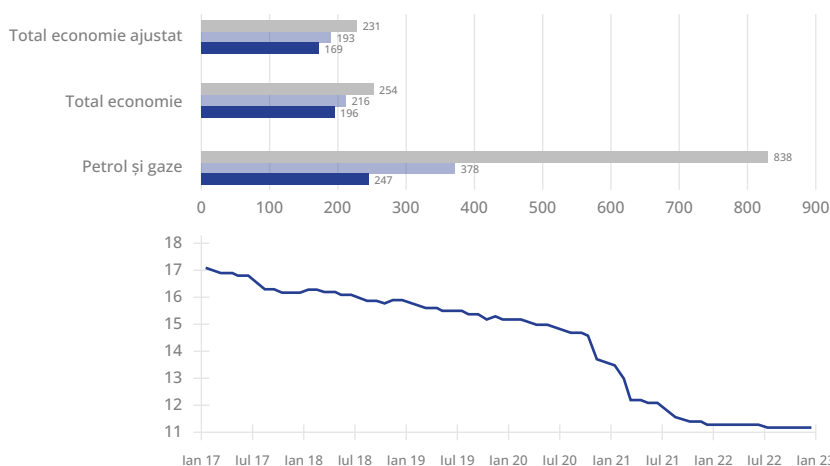
La aproximativ 838 mii lei/angajat, productivitatea angajaților din sectorul petrol și gaze a fost de 3,3 ori mai mare

decât productivitatea medie a muncii pe economie în 2022¹³ (a se vedea cifra VAB/angajat mai jos). Totuși, această îmbunătățire semnificativă a productivității muncii a fost declanșată de factori exogeni, și anume de creșterea prețurilor la petrol și gaze. Productivitatea medie a muncii în economie a fost calculată în două moduri, în funcție de ipotezele făcute asupra numărului total de salariați din economie.

VAB/angajat, mii RON

■ 2022
■ 2021
■ 2020

Sursa: Date chestionar și INSSE

Sursa: INSSE

¹² După cum s-a menționat anterior, această cifră subestimează impactul real al ocupării forței de muncă în sectorul petrolului și gazelor.

¹³ Productivitatea muncii din sectorul petrolului și gazelor a fost semnificativ mai mare în prima ediție a acestei analize. Motivul pentru care aceasta este acum mai mică se datorează includerii operatorilor de benzinării. Au crescut numărul total de angajați din sector, în timp ce salariile lor nu dețin de obicei aceleași prime salariale observate în cele mai specializate activități desfășurate în sectorul petrolului și gazelor.

Potrivit statisticilor oficiale, numărul total de angajați era aproape de 5 milioane la sfârșitul anului 2022. Productivitatea muncii calculată folosind această cifră corespunde datelor „Total economie” din cifra de productivitate de mai sus. „Total economie ajustat” ia în considerare numărul de angajați activi și contractele cu normă întreagă - care este cu puțin peste 10% mai mare¹⁴. Un număr mai mare de angajați scade productivitatea muncii pentru aceeași valoare a PIB-ului.

O mică parte din creșterea productivității muncii în sectorul de petrol și gaze de la

241.000 lei/angajat în 2020 la 378.000 lei/angajat în 2021 poate fi atribuită scăderii numărului de angajați. Efectul pandemiei este observat în mod vizibil în sectorul extracției de petrol și gaze. Între ianuarie 2020 și ianuarie 2021, forța de muncă din sector s-a redus cu 11%, scăzând la 13.000 de angajați. Acest declin a continuat pe tot parcursul anului 2021 și pare să se fi stabilizat în 2022. Chiar și așa, între 2017 și 2022 sectorul de extracție a petrolului și gazelor și-a pierdut mai mult de o treime din forța de muncă.

3.3 Impactul sectorului de petrol și gaze asupra investițiilor

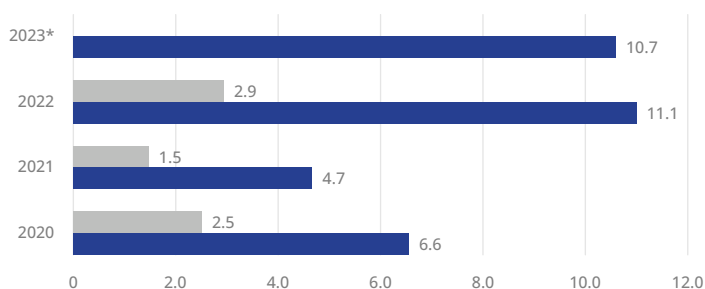
Datele investițiilor de la companiile de petrol și gaze intervievate au relevat o decelerare a acestora în ultimii doi ani. Acest lucru era de așteptat, deoarece deciziile de investiții în sector sunt legate de prețul petrolului. Prețurile medii ale petrolului au fost scăzute în 2020, an în

care cererea globală de petrol s-a prăbușit din cauza restricțiilor impuse în perioada pandemiei. În consecință, investițiile efectuate în anul 2021 – decizii luate însă în cursul anului 2020 – au fost mai mici.

Investiții sector țitei și gaze

■ Procent din investiții totale în economie
■ Miliarde RON

Sursa: Date chestionar și Ministerul de Finanțe. 2023* reprezintă investiții planificate, conform datelor din chestionar

Cu toate acestea, cu prețurile petrolului și gazelor naturale deja în creștere la sfârșitul anului 2021, planurile de investiții ale companiilor de petrol și gaze pentru 2022 au primit un impuls. Ponderea acestora în totalul investițiilor în economia aproape s-a dublat, la 2,9% de la 1,5% în 2021. Mai mult, sectorul

intenționează să continue să investească, companiile de petrol și gaze chestionate prognozând să cheltuiască 10,7 miliarde lei în 2023, pentru investiții.

Într-o anumită măsură, acest lucru va depinde și de cadrul de reglementare. Dar sfera lor de aplicare este, de

¹⁴ Există un număr semnificativ de angajați suplimentari – cei mai mulți dintre ei lucrând în diferitele departamente ale sectorului public, adică apărare, servicii secrete, care nu sunt incluși în statisticile oficiale. Luând în considerare toate acestea, productivitatea medie a muncii în economie ar scădea și mai mult.

asemenea, importantă. Există investiții care susțin tranziția verde și țintele asociate acestora, pe care multe companii care operează în sectorul petrolului și gazelor și le-au asumat deja. Acestea vor ajuta atât la decarbonizarea propriilor operațiuni cât și a celor

aferele lanțurilor lor valorice. Alte tipuri de investiții ar putea viza capacități de producție care se adresează combustibililor fosili, în special gazele naturale, deoarece acestea sunt considerate a fi un combustibil de tranziție.

3.4 Sectorul producției de gaze naturale din România continuă să scadă

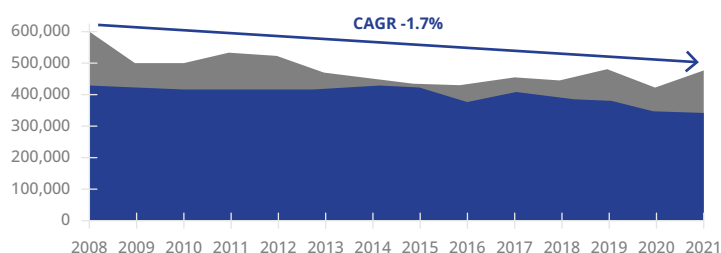
Producția internă de gaze naturale a continuat să scadă, accelerându-și declinul. Din 2008 până în 2022, consumul de gaze naturale a scăzut cu o rată anuală de 1,7% (vezi figura de mai jos). Aceasta este o consecință a mai multor factori, printre care creșterea eficienței energetice, schimbarea

structurii economiei și nivelul ridicat de impozitare. Redevențele pe producția de gaze naturale și supraimpozitarea veniturilor suplimentare din vânzările de gaze naturale cresc, de fapt, costul marginal de producție a gazelor naturale, cu impact negativ asupra producției pe termen lung.

România - Consumul de gaze naturale - Producția internă și importuri, Tj

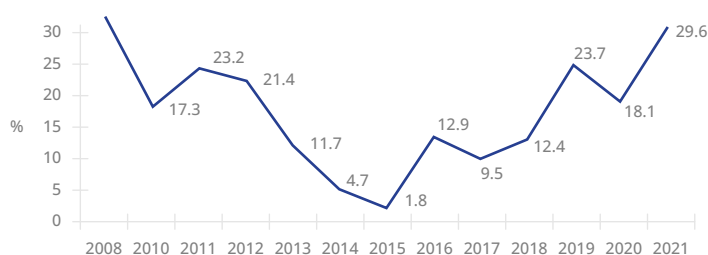
■ Importuri ■ Producție

Sursa: Eurostat

România - Gaze naturale, rata de dependență

Sursa: Eurostat

Rata de dependență a importurilor de gaze naturale, calculată ca raport dintre importuri și consumul intern, a crescut din 2015, de la 1,8% la aproape 30% în 2021. Cu toate acestea, această situație este probabil să se schimbe în viitorul apropiat, deoarece producția de gaze offshore din Marea Neagră este de

așteptat să crească în următorii ani¹⁵. Adoptarea modificărilor la Legea offshore în mai 2022 a fost un pas important pentru demararea investițiilor necesare în vederea extragerii gazelor naturale din rezervoarele dovedite, cum ar fi cele din perimetrul Neptun Deep, de exemplu.

¹⁵ În 2022, Black Sea Oil and Gas SA, o companie energetică cu sediul în România, a început deja să extragă gaze naturale din concesiunile sale din Marea Neagră.

Concluzii

04

Rezultatele acestei analize arată că importanța sectorului petrolului și gazelor pentru economie a crescut treptat în ultimii doi ani, pe măsură ce economia și-a revenit de la minimele înregistrate în timpul pandemiei. Contribuția sa la PIB a atins 3,8% în 2022 și este acum de peste 2,5 ori mai mare decât cea a sectorului „Intermedieri financiare și asigurări”, având o contribuție de valoare adăugată aproape similară la întreaga economie cu cea a sectoarelor „Artă, divertisment și activități recreative” sau „Construcții”.

Industria de petrol și gaze rămâne un contribuitor semnificativ la bugetul consolidat. Contribuțiile fiscale totale plătite de sector au crescut vertiginos în 2022, reprezentând echivalentul a 10,6% din veniturile totale ale guvernului.

Numai din supraimpozitarea veniturilor suplimentare din vânzările de gaze naturale statul a încasat peste 9,6 miliarde lei în 2022, echivalentul a 2,1% din veniturile totale ale bugetului general consolidat. Aceste sume considerabile au ușurat mult sarcina autorităților de a implementa plafoanele prețurilor la energie precum și alte măsuri de protecție împotriva prețurilor ridicate la energie.

După cum a arătat actuala criză energetică, necesitatea unor investiții suplimentare în sectorul petrolului și gazelor rămâne primordială. Realizate împreună cu obiectivele de reducere a emisiilor cu efect de seră, acestea vor crește capacitățile interne de producție, întărind securitatea energetică națională.

Anexa 1

Chestionar sondaj

	2020	2021	2022
Nume Companie			
Cod Identificare Fiscală (CUI)			
Cod CAEN activitate principală			
- toate sumele în RON			
Cifra de afaceri			
Investiții			
Impozite, taxe și contribuții la bugetele de stat, locale sau ale diferitelor autorități			
Profitul înainte de dobânzi, impozite, deprecieri și amortizare (EBITDA)			
Impozitul pe profit (CIT)			
Taxe și contribuții salariale angajat și angajator (SSC)			
TVA			
Accize			
Taxe vamale			
Taxe locale			
Redevențe producție/transport țiței			
Redevențe producție/transport/înmagazinare gaze naturale			
Supraimpozitare venituri suplimentare țiței			
Supraimpozitare venituri suplimentare gaze naturale			
Supraimpozitare venituri energie electrică			
Contribuții și tarife către autoritățile de reglementare (ex. ANRE, ANRM, ACROPO, etc.)			
Contribuția de solidaritate (doar pentru anul 2022, dacă este cazul)			
Alte impozite, taxe și contribuții (impozit monopol și alte taxe)			
Număr mediu de angajați			
Care este valoarea investițiilor planificate pentru anul 2023			

